

**BRUSSELS
HOOFDSTEDELIJK PARLEMENT**

GEWONE ZITTING 2009-2010

10 JULI 2010

VOORSTEL VAN ORDONNANTIE

tot wijziging van de ordonnantie van 29 november 2007 tot vaststelling van de wijzen van lijkbezorging, de asbestemming en de rituelen van de levensbeschouwing voor de uitvaartplechtigheid die kunnen opgenomen worden in de laatste wilsbeschikking

(ingediend door de heren Hamza FASSI-FIHRI(F), Eric TOMAS, (F), Ahmed MOUHSSIN (F), mevrouw Els AMPE (N), mevrouw Brigitte DE PAUW (N), mevrouw Elke VAN den BRANDT (N) en de heer René COPPENS (N))

Toelichting

De inwoners van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest die een zekere leeftijd bereikt hebben, kunnen zich zorgen maken over de naleving van hun laatste wilsbeschikking, ongeacht ze nu alleen leven of nog familie hebben. Die laatste wilsbeschikking handelt over de wijze van lijkbezorging, de asbestemming, de verschillende rituelen van de levensbeschouwing voor de uitvaartplechtigheid, alsook, meer in het algemeen, over de wensen van de overledene die specifiek kunnen zijn opgenomen in een uitvaartcontract.

Iedereen is het erover eens dat het vervullen van de wensen en de laatste wilsbeschikking van de overledenen een uiting zijn van respect en een laatste eerbetoon.

Op juridisch vlak, was al voorzien in de keuze tussen crematie en begraving, te weten in het koninklijk besluit van 2 augustus 1990 tot regeling van de inschrijving door de gemeenten van de laatste wilsbeschikking inzake de wijze van teraardebestelling.

**PARLEMENT DE LA RÉGION
DE BRUXELLES-CAPITALE**

SESSION ORDINAIRE 2009-2010

10 JUILLET 2010

PROPOSITION D'ORDONNANCE

modifiant l'ordonnance du 29 novembre 2007 portant fixation des modes de sépulture, de la destination des cendres ainsi que des rites de la conviction philosophique pour les funérailles pouvant figurer dans l'acte de dernières volontés

(déposée par MM. Hamza FASSI-FIHRI(F), Eric TOMAS (F), Ahmed MOUHSSIN (F), Mmes Els AMPE (N), Brigitte DE PAUW (N), Elke VAN den BRANDT (N) et M. René COPPENS (N))

Développements

Les habitants de la Région de Bruxelles-Capitale ayant atteint un certain âge, qu'ils soient seuls ou qu'ils aient encore une famille, peuvent s'inquiéter du bon respect de leurs dernières volontés. Celles-ci ont trait aux modes de sépulture, à la destination des cendres, aux différents rites de conviction philosophique pour les funérailles, ainsi que, de façon plus générale, aux volontés du défunt pouvant se retrouver spécifiquement dans un contrat d'obsèques.

Or, tout le monde s'accorde sur le fait que se conformer aux souhaits et aux dernières volontés des défunts est un témoignage de respect et constitue un ultime hommage à leur rendre.

Sur un plan juridique, l'arrêté royal du 2 août 1990 réglant l'enregistrement par les communes des dernières volontés quant au mode de sépulture prévoyait déjà le choix entre la crémation et l'inhumation.

Men moet evenwel vaststellen dat nog niet voorzien was in de keuze van het ritueel bij de uitvaartplechtigheid, noch in de keuze van de asbestemming.

Na de regionalisering van die aangelegenheid op 1 januari 2002, hebben het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Vlaams Gewest en het Waals Gewest de wetgeving ter zake omgezet en aangepast bij wege van de ordonnantie van 29 november 2007 tot vaststelling van de wijzen van lijkbezorging, de asbestemming en de rituelen van de levensbeschouwing voor de uitvaartplechtigheid die kunnen opgenomen worden in de laatste wilsbeschikking, bij wege van het Vlaams decreet van 16 januari 2004 betreffende de begraafplaatsen en de lijkbezorging, alsook bij wege van het Waals decreet van 6 maart 2009 tot wijziging van Hoofdstuk II van Titel III van Boek II van Deel I van het Wetboek van de plaatselijke democratie en de decentralisatie betreffende de begraafplaatsen en de lijkbezorging.

De doelstellingen van die regelgevingen zijn duidelijk: de burger bezorgt de ambtenaar van de burgerlijke stand van zijn gemeente zijn laatste wilsbeschikking, zowel inzake de wijze van lijkbezorging, de precieze asbestemming, als inzake de rituelen van de levensbeschouwing voor de uitvaartplechtigheid.

Ter zake zij evenwel opgemerkt dat het Waals decreet eveneens voorziet in de mogelijkheid om de ambtenaar van de burgerlijke stand het bestaan van een uitvaartcontract te melden.

Het uitvaartcontract regelt de laatste wilsbeschikking van een persoon en wordt gesloten tussen een privépersoon enerzijds en een notaris, een begrafenisonderneming, een verzekeringsmaatschappij of gelijk welk andere instelling die daartoe gemachtigd is anderzijds.

Een dergelijke omschrijving van het uitvaartcontract, waarin een onderscheid wordt gemaakt tussen de verschillende partijen die dat contract kunnen sluiten met een privépersoon, biedt de mogelijkheid de laatste wilsbeschikking van de overledene makkelijker terug te vinden, door zich niet louter te beperken tot de uitvaartovereenkomsten die gesloten zijn door de verzekeringsmaatschappijen.

Bij de aangifte van het overlijden, gaat de gemeentebeambte na of er een verklaring inzake de laatste wilsbeschikking bestaat in de bevolkingsregisters. Ingeval er een verklaring bestaat, kan de bediende ze onmiddellijk raadplegen voor de overledene die in de gemeente woont. Als de overledene daarentegen geen inwoner van die gemeente is, heeft de begrafenisondernemer meestal contact opgenomen met de gemeente van de woonplaats en brengt hij het uittreksel van de laatste wilsbeschikking naar de gemeente. Als dat niet het geval is, kan de beambte contact opnemen met de andere gemeente.

Cependant, force est de constater que le choix du rituel lors des funérailles, ainsi que celui de la destination des cendres, n'étaient pas encore prévus.

Après la régionalisation de la matière le 1er janvier 2002, la Région de Bruxelles Capitale, la Région wallonne et la Région flamande ont transposé et adapté la législation concernée par l'ordonnance du 29 novembre 2007 portant fixation des modes de sépulture, de la destination des cendres ainsi que des rites de la conviction philosophique pour les funérailles pouvant figurer dans l'acte de dernières volontés, par le décret flamand du 16 janvier 2004 sur les funérailles et sépultures, ainsi que par le décret wallon du 6 mars 2009 modifiant le Chapitre II du Titre III du Livre II de la première partie du Code de la démocratie locale et de la décentralisation relatif aux funérailles et sépultures.

Les objectifs poursuivis par ces législations sont clairs : le citoyen transmet ses dernières volontés à l'officier de l'état civil de sa commune, qu'elles concernent les modes de sépulture, la destination précise des cendres, ou les rites de la conviction philosophique pour les funérailles.

Notons toutefois que le décret wallon prévoit également la possibilité de transmettre à l'officier de l'état civil l'existence d'un contrat d'obsèques.

Ainsi, le contrat d'obsèques est le contrat régissant les dernières volontés d'une personne conclu entre, d'une part, un particulier et, d'autre part, un notaire, une entreprise de pompes funèbres, une compagnie d'assurance ou tout autre organisme habilité à cet effet.

Une telle définition du contrat d'obsèques faisant la distinction entre les différentes parties susceptibles de conclure ledit contrat avec le particulier permettra de retrouver plus facilement les dernières volontés du défunt en ne se limitant pas aux seules conventions d'obsèques conclues par les compagnies d'assurance.

Lors de la déclaration du décès, l'employé communal vérifie l'existence ou non d'une déclaration de dernières volontés dans les registres de la population. Dans le cas où il en existe une, l'employé peut la consulter directement pour le défunt, habitant de la commune. Par contre, si le défunt n'est pas un habitant de cette commune, l'entrepreneur de pompes funèbres aura le plus souvent contacté la commune du domicile et amènera l'extrait de dernières volontés à la commune. Si c'est n'est pas le cas, l'employé pourra contacter l'autre commune.

Het lijkt nuttig dat het uitvaartcontract vermeld is in de laatste wilsbeschikking, zodat de gemeentebeambte het bestaan ervan kan melden aan de begrafenisondernemer, die daarvan niet noodzakelijk op de hoogte is. Het uitvaartcontract kan gesloten zijn door een andere begrafenisondernemer, een notaris of een verzekeringsmaatschappij.

Kennelijk moet de ordonnantie van 29 november 2007 in die zin worden aangepast, zodat de laatste wilsbeschikking van de overledenen kan worden uitgevoerd en de gemeente via de ambtenaar van de burgerlijke stand op de hoogte kan worden gehouden, bijvoorbeeld van de wens om via een uitvaartcontract het adres van zijn kerkhof of grafkelder te geven die niet op het grondgebied van Brussel gelegen is.

Dankzij de erkenning van het uitvaartcontract als een deel van de naleving van de laatste wilsbeschikking van de privépersoon, kan de ambtenaar van de burgerlijke stand dus de begrafenisondernemer op de hoogte brengen van het bestaan van een uitvaartcontract waarmee de laatste wilsbeschikking van de overledene eventueel kan worden verduidelijkt. Dat zou het geval zijn als de overledene wenst te worden begraven op een begraafplaats of in een private grafkelder.

De inhoud, alsook de uitvoerbare aard van het contract zijn niet afhankelijk van de gemeente, die een louter informatieve rol heeft.

Bijgevolg kan het sluiten van een uitvaartcontract voor sommige personen de enige manier blijken om ervoor te zorgen dat hun laatste wilsbeschikking wordt nageleefd; vandaar het belang van de mogelijkheid om de ambtenaar van de burgerlijke stand op de hoogte te brengen van het bestaan van een schriftelijke verklaring die ingediend is bij een erkende overheid.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1

Deze ordonnantie regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 39 van de Grondwet.

Artikel 2

Deze wijziging heeft tot doel de ordonnantie van 29 november 2007 tot vaststelling van de wijzen van lijkbezorging, de asbestemming en de rituelen van de levensbeschouwing voor de uitvaartplechtigheid die kunnen opgenomen worden in de laatste wilsbeschikking aan te vullen door een persoon de mogelijkheid te bieden tijdens zijn leven de ambtenaar van de burgerlijke stand zo volledig mogelijk op de hoogte te brengen van zijn laatste wilsbeschikking.

Il s'avère utile que les dernières volontés comprennent la mention du contrat d'obsèques afin que l'employé communal puisse communiquer son existence à l'entrepreneur de pompes funèbres qui n'en a pas forcément connaissance. Le contrat d'obsèques peut avoir été conclu par un autre entrepreneur de pompes funèbres, un notaire ou encore une compagnie d'assurance.

Il apparaît que l'ordonnance du 29 novembre 2007 doit être adaptée en ce sens afin que l'ensemble des dernières volontés des défunts puisse être réalisé et que la commune, par le truchement de l'officier de l'état civil, soit tenue informée par exemple de la volonté de déclarer, par le biais d'un contrat d'obsèques, l'adresse de son cimetière ou caveau, non situé sur le territoire de Bruxelles.

La reconnaissance du contrat d'obsèques en tant qu'élément s'inscrivant dans le respect des dernières volontés du particulier permettra donc à l'officier de l'état civil d'informer l'entrepreneur de pompes funèbres de l'existence d'un contrat d'obsèques permettant, le cas échéant, de préciser les dernières volontés du défunt. Ce serait le cas si le défunt souhaite être enterré dans un cimetière ou un caveau particulier.

Le contenu, ainsi que le caractère exécutoire du contrat ne dépendront pas de la commune. Le rôle de la commune sera uniquement informatif.

Dès lors, la conclusion d'un contrat d'obsèques peut s'avérer être la seule façon pour certaines personnes de voir leurs dernières volontés respectées ; d'où l'importance de la possibilité d'informer l'officier de l'état civil de l'existence d'une déclaration écrite déposée auprès d'une autorité reconnue.

Commentaire des articles

Article 1er

La présente ordonnance règle une matière visée à l'article 39 de la Constitution.

Article 2

La présente modification a pour objectif de compléter l'ordonnance du 29 novembre 2007 portant fixation des modes de sépulture, de la destination des cendres ainsi que des rites de la conviction philosophique pour les funérailles pouvant figurer dans l'acte de dernières volontés, en y ajoutant la possibilité pour une personne d'informer de son vivant, de la façon la plus complète possible, l'officier de l'état civil de ses dernières volontés.

Dat omvat bijgevolg de mogelijkheid om het bestaan van een uitvaartcontract te vermelden.

Dat contract kan de laatste wilsbeschikking, waarin al voorzien was in de bedoelde ordonnantie, aanvullen.

Artikel 3

Een omschrijving van het uitvaartcontract waarin een onderscheid wordt gemaakt tussen de verschillende partijen die dat contract kunnen sluiten met de privépersoon, biedt de mogelijkheid de laatste wilsbeschikking van de overledene makkelijker terug te vinden en zich niet enkel te beperken tot de uitvaartovereenkomsten die gesloten zijn door de verzekeringsmaatschappijen.

Artikel 4

De laatste wilsbeschikking moet worden gelijkgesteld met de aanvraag om verlof tot crematie en niet met het verlof tot crematie. Het is een technische wijziging die de mogelijkheid biedt verkeerde interpretaties van de tekst te vermijden.

Artikel 5

Deze ordonnantie treedt in werking op de dag van bekendmaking ervan in het Belgisch Staatsblad.

Cela comprend, dès lors, la possibilité de mentionner l'existence d'un contrat d'obsèques.

Ce contrat pouvant compléter les dernières volontés déjà prévues dans l'ordonnance visée.

Article 3

Une définition du contrat d'obsèques faisant la distinction entre les différentes parties susceptibles de conclure ledit contrat avec le particulier permettra de retrouver plus facilement les dernières volontés du défunt et de ne pas se limiter aux seules conventions d'obsèques conclues par les compagnies d'assurance.

Article 4

L'acte de dernières volontés doit être assimilé à la demande d'autorisation de crémation et non à l'autorisation de crémation. Il s'agit d'une modification technique permettant d'éviter des interprétations erronées du texte.

Article 5

La présente ordonnance entre en vigueur le jour de sa publication au Moniteur belge.

Hamza FASSI-FIHRI (F)
Eric TOMAS (F)
Ahmed MOUHSSIN (F)
Els AMPE (N)
Brigitte DE PAUW (N)
Elke Van den BRANDT (N)
René COPPENS (N)

VOORSTEL VAN ORDONNANTIE

tot wijziging van de ordonnantie van 29 november 2007 tot vaststelling van de wijzen van lijkbezorging, de asbestemming en de rituelen van de levensbeschouwing voor de uitvaartplechtigheid die kunnen opgenomen worden in de laatste wilbeschikking

Artikel 1

Deze ordonnantie regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 39 van de Grondwet.

Artikel 2

In artikel 2, §1, van de ordonnantie van 29 november 2007 tot vaststelling van de wijzen van lijkbezorging, de asbestemming en de rituelen van de levensbeschouwing voor de uitvaartplechtigheid die kunnen opgenomen worden in de laatste wilbeschikking worden de woorden: “evenals over het ritueel van de levensbeschouwing voor de uitvaartplechtigheid.” vervangen door de woorden “het ritueel van de levensbeschouwing voor de uitvaartplechtigheid, alsook over de vermelding van het bestaan van een uitvaartcontract.”.

Artikel 3

Aan artikel 2 van dezelfde ordonnantie wordt een §5 toegevoegd, luidend: “Het uitvaartcontract is een contract dat de laatste wilbeschikking van een persoon regelt en dat gesloten wordt tussen een privépersoon enerzijds en een notaris, een begrafenisonderneming, een verzekeringsmaatschappij of gelijk welke daartoe gemachtigde instantie anderzijds.”.

Artikel 4

In artikel 2, §4 van dezelfde ordonnantie worden de woorden: “het verlot tot crematie” vervangen door de woorden: “de aanvraag om verlot tot crematie”.

PROPOSITION D'ORDONNANCE

modifiant l'ordonnance du 29 novembre 2007 portant fixation des modes de sépulture, de la destination des cendres ainsi que des rites de la conviction philosophique pour les funérailles pouvant figurer dans l'acte de dernières volontés

Article 1er

La présente ordonnance règle une matière visée à l'article 39 de la Constitution.

Article 2

A l'article 2, § 1er, de l'ordonnance du 29 novembre 2007 portant fixation des modes de sépulture, de la destination des cendres ainsi que des rites de la conviction philosophique pour les funérailles pouvant figurer dans l'acte de dernières volontés, les mots « ainsi que les rites de la conviction philosophique pour les funérailles. » sont remplacés par les mots « les rites de la conviction philosophique pour les funérailles, ainsi que la mention de l'existence d'un contrat d'obsèques. ».

Article 3

Il est ajouté un § 5 à l'article 2 de la même ordonnance, libellé comme suit : « Le contrat d'obsèques est le contrat régissant les dernières volontés d'une personne conclu entre, d'une part, un particulier et, d'autre part, un notaire, une entreprise de pompes funèbres, une compagnie d'assurance ou tout autre organisme habilité à cet effet. ».

Article 4

A l'article 2, § 4, de la même ordonnance, les mots « l'autorisation de crémation » sont remplacés par les mots « la demande d'autorisation de crémation ».

Artikel 5

Deze ordonnantie treedt in werking op de dag van de bekendmaking ervan in het Belgisch Staatsblad.

Article 5

La présente ordonnance entre en vigueur le jour de sa publication au Moniteur belge.

Hamza FASSI-FIHRI (F)
Eric TOMAS (F)
Ahmed MOUHSSIN (F)
Els AMPE (N)
Brigitte DE PAUW (N)
Elke VAN den BRANDT (N)
René COPPENS (N)